

Memoria

Tinerimei Române

ABONAMENT ANUAL:

Pe un an.....Lei 200.-
Pe un jumătate an.....Lei 100.-
Autorități și instituții.....Lei 500.-
In streinătate dublu.

ANUNȚURI DUPĂ TARIF SE PRIMESC LA ADMINISTRAȚIA ZIARULUI

CLUJ, STRADA REGINA MARIA No. 36

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Cluj, Strada Regina Maria, Nr. 36. — Telefon: 7-69

Infrângerea politică a mareșalului Averescu

— Deși fratele Bazil Gruia a fost condamnat pentru a-se da „satisfacție“ dlui Averescu, totuși tribunalul l-a suspendat pedeapsa. L-a achitat complet pentru acuza privitoare la cele 13 milioane. D. mareșal Averescu, istoricește, politicește și moralicește rămâne condamnat în fața opiniei publice —

Aspecte.

Se deschide ședința la orele 9^{1/2}, dimineața și cu o scurtă întrerupere în miezul zilei, continuă până seara târziu. Urmează o discuție potolită asupra probațiunii veracității. Este adevărat că hainele adevăratului contează mai puțin decât ființa lui însăși, și apoi sunt adevăruri vii, și adevăruri moarte. Cele din urmă aparțin istoriei și nu pot fi reeditate decât pe inofensiva cale academică. Se respinge excepțiunea veracității. Nimic nu se pare mai firesc decât infrângerea suferită de istoria moartă în luptă cu procedura penală vie. O clipă de marasm și spiritele își recâștigă pozițiile de luptă încercând să reconstruiască adevărul, luminând călătoria cu făclia fivară a conștiinții. Lupta apare cu atât mai obositoare, cu cât faptele refuzau să intre în câmpul inteligenței scrupuloase, împovărată de balastul unei dialectici pure și prin urmare puțin convingătoare, încât fiecare trăia senzația jenantă pe care ar încerca-o un pozitivist aruncat din senin într'un cenaclu filozofic din plin ev-mediu.

Acuzarea, după multe eforturi spirituale, cere condamnarea tinereții clocotitoare care a căutat să infrângă rezistența tipicului, aducând în balanța judecării, glorie, experiență, peste 71 ani sau mai precis fetișul bătrâneții, bastonul de mareșal etc. A uitat însă expresia celor doi ochi mici și doacă nu mă înșel albaștri și răutăcioși ai vulturilor bătrân și rapace. care-au fîntit prada ce-i înviora imaginația aprinsă de rememorarea întâmplărilor triste dela 1907. A fost un efect al absenței mareșalului care-a ținut să participe în efigie, lăsând în sarcina reprezentanților săi docili, greutatea unei rușinoase infrângeri politice. Cât despre vinovăția mareșalului, mandatarii săi au fost puși la adăpost de perdeaua timpului care drege tot și de alifia iertării care vindecă orice rană morală însângărată!

Apărarea a fost pur și simplu la îndemână. E foarte greu să arunci ancora spiritului în neant și să te războiești serios în plină epocă modernă cu morile de vânt. Racila indoielii aterizase asupra faptului încredințat care nu trada nici o umbră de intenție nocivă, galeriile sufletului tineresc au fost barate, împiedicând orice tentativă de explorare și pătrundere

Deasupra tuturor, ca o apoteoză, apare înviorătoarea tinerețe, și ritmul jucăuș al vieții veșnic învingătoare, care molezează țiparele de tină, simbol pentru toate spațiile și timpurile, anunțând zorile trandafirilor

ale unei vieții noi și curate. Și apoi justiția se retrânșează în turnul de ivoriu al conștiinței drămuitoare a senzurilor înalte ale represiunii pentru a plămădi dreptatea care va să vină.

Deschiderea ședinței

Ședința se deschide la ora 9,30. Intră în deliberare completul format din dnii judecători. Linzmayer ca președinte și Cojocaru ca judecător votant. Fotolial - ministerului public este ocupat de d. prim-procuror al Tribunalului Cluj, Richard Filipescu.

Acuzatul, d. Bazil Gruia, este prezent asistat de reprezentanții apărării dd. Radu Rosetti, Pompiliu Ioanițescu, Vasile Tencescu, Aurel Socol, Ionel Pop, Victor V. Stanciu, G. Manea, etc.

Reclamantul, d. mareșal Averescu este absent fiind reprezentat prin avocații, Hannibal Teodorescu, Bucșan, Baciu, Laurean Gabor, Valer Moldovan, Atanasiu, etc.

D. avocat Radu Rosetti cere cuvântul înainte de-a intra în fondul discuțiunii pentru a depune un important act de jurisprudență, intervenit în timpul amânării dezbaterilor. Dsa citește o deciziune a secției a III. de pe lângă Tribunalul de Ilfov adusă într'un caz analog, procesul intentat de d. colonel Carapancea pentru calomnie prin presă și cu graiu viu.

Apărătorul arată că d. colonel Carapancea fiind invinuit de unele procedee incorecte, de pe urma cărora s'ar fi ales cu proprietatea unui imobil, a dat în judecată pe inginerul Constantinescu, care i-a adus această acuză. Procesul dezbătându-se în fața secției a II-a a Tribunalului de Ilfov, instanța a admis cererea inginerului Constantinescu de a proba veracitatea afirmațiunilor, sale cu dovezi și martori. Cere tribunalului să aibe în considerare această deciziune concludentă a Tribunalului de Ilfov, atunci când va avea să hotărască asupra cererii apărării în cazul de față.

APARAREA CERE PREZENTA IN INSTANȚA A DLUI MAREȘAL AVERESCU.

D. IONEL POP, precizează martorii și faptele care urmează a fi dovedite, referindu-se la procesul verbal din ședința trecută. D. Bazil Gruia în articolul iscălit de dsa, n'a afirmat nici un fapt precis, doar atât că în 1907 pe când d. general Averescu era ministru de războiu, s'au impus țărani. Noi venim acum să dovedim chiar mai multe decât a afirmat d. Gruia în articolul său.

In ce privește capitolul al doilea al acuzării, al dispariției celor 13 milioane, apărarea dorește să dovedească cu martori dispariția acestei sume din tezaurul statului. Nu putem însă preciza dinainte ce are să spună fiecare martor în parte, aici este un complex întreg de chestiuni, cari trebuiesc lămurite cu martori și dovezi ce le posedă apărarea.

In ședința trecută dv. dle președinte ați ordonat ascultarea dlui mareșal Averescu ca martor, această calitate a dlui mareșal reiese și din faptul că la sfârșitul depozității lui ne-ați adresat întrebarea dacă cerem jurarea martorului. Dv. v'ați angajat dle președinte în această privință, apărarea are nevoie acum de prezența dlui mareșal pentru a-i cere unele lămuriri. Oboseala dv. excesivă din ședința trecută, a făcut să treceți cu vederea că d. mareșal ne-a rămas dator cu o întrebare. Cerem deci citarea în instanță a dlui mareșal Averescu, de a cărui prezență apărarea are nevoie.

Un martor principal: d. col. Carol Tulea dela Bacău, care-a avut în mână ordinul fostului ministru de războiu din 1907, gen. Averescu.

Pe de altă parte, după dezbaterile trecute au intervenit dovezi noi și s'au prezentat unele persoane cari ar putea face depozitii prețioase în ce privește obiectul procesului.

Așa am primit o corespondență dela d. colonel în rezervă Carol Tulea din Bacău, care îmi arată că în 1907 era căpitan având un detașament pentru paza intrărilor Bucureștilor și a avut în mână ordinul scris al ministrului de războiu, pe atunci d. general Averescu, să tragă fără somație în orice grup de țărani, care ar încerca să intre în oraș. S'a întâmplat chiar să se apropie un grup de săteni, înainte de-a se frage însă, d. Tulea a avut prevederea să se intereseze cine sunt. S'a dovedit că a fost un grup de săteni, cari se prezentau la încorporare. S'a evitat deci un nou măcel inutil.

Sunt mulți alți martori pe cari îi vor propune colegii mei, cu toții s'au prezentat acum în urmă după prima ședință a tribunalului.

D. Vasile Tonescu propune audierea fiicei generalului Năsturel, azi dna Paulina Zuschiu, care are cunoștință despre cele întâmplate în 1907. Mai ales că d. mareșal Averescu a făcut vinovat în ședința trecută de ororile comise, pe generalul Năsturel

a cărui ordin l-a cetit aici în fața instanței.

Apoi a dlui ministru de interne Ionihalache, care are cunoștință că numai în județul dsale s'au omorât în mod ilegal peste 400 de țărani.

D. Pompiliu Ioanițescu arată că apărarea este nevoită să răscolească un trecut, o face aceasta din datoria ce o are de a dovedi tot adevărul în jurul acestui proces. Cu acte nu se poate dovedi nimic deoarece se știe cum au dispărut toate dosarele în legătură cu tristele întâmplări din 1907. Se simte nevoit să recurgă deci la martori. Propune citarea dlor generali Holban, Samsonovici, Racoviță, Jiteanu, cari cu toții pot face depuneri prețioase apărării.

APARAREA CERE ASCULTAREA FICEI GENERALULUI NASTUREL

D. Radu Rosetti arată cum după prima dezbateri, dna Paulina Zuschiu, l-a chemat la telefon și i-a comunicat că este în posesiunea unor date prețioase, în ce privește rolul părintelui ei, în revolta din 1907. Prezintă ordinul dat de generalul Năsturel, în copie legalizată în care se cuprinde și o adnotare a generalului Gigărdiu, către care a fost dat. Depune copia pe masa președintelui. Propune ascultarea ca martor a fiicei generalului Năsturel.

D. Ionel Pop, cere ca afacerea cu cele 13 milioane lei să formeze deasemenea obiectul acuzării.

D. Bucșan (enervat): să se discute, dar nu acum.

D. Ionel Pop: Voim să dovedim mult mai mult decât s'a afirmat din partea dlui Gruia. D. general Averescu a luat parte la reprimarea răscoalei din 1907 când chiar dsa a recunoscut că s'au comis orori inutile. A tras dsa la răspundere pe vinovații cari se găseau în rândurile subalternilor săi? Nu!

D. Bucșan: Domniile apărători voesc să treacă peste afirmațiile făcute de inculpat, făcând noi afirmațiuni. Intreb pe d. avocat dacă cele spuse sunt ale dsale sau ale inculpatului?

D. Tonescu: Ne censurați dle Bucșan!

D. P. Ioanițescu: Dați-ne pe toți apărătorii în judecată.

D. I. Pop: Nu vreau să comit indelicatetea făcută în ședința trecută de către d. mareșal Averescu la adresa unuia din apărători. Dar când inculpatul e încă ne versat în chestiuni juridice, atunci noi apărătorii trebuie să ne punem experiența și cunoștințele în serviciul cauzei pentru care pledăm.

D. Banciu: Arată că azi trebuie să se judece numai punctul privitor la ororile din 1907.

D. Ionel Pop: Intențiunea dv. e să scăpați ușor cu cele 13 milioane.

D. Banciu: Vă rog dle președinte să nu mai admiteți discuții în legătură cu punctele din acuză, cari au fost retrase.

D. Ionel Pop: Vă este lucru jenant? Mi se pare că vă arde la degete.

D. prim-procuror Filipescu: Arată că nu există concordanță între nici una din părți. Partea lezată nu poate retrage acuza, în instanță, tribunalul fiind legat de ordonanța judelei de instrucție. Dar dacă cel lezată d. Goga, n'a făcut până azi plângere, d. Averescu nu poate cere satisfacție pentru cele afirmate despre d. Goga.

Referitor la probele ridicate de apărare, așa cere ca dnii apărători să fixeze ce anume voesc să probeze cu martorii.

D. Ionel Pop: Conform procedurii penale rugăm pe d. procuror să ne arate precis pentru cari fapte acuză și noi ne obligăm la rândul nostru să le dovedim fiecare în parte. Cere admiterea probațiilor cu martorii propuși.

Tribunalul nu admite proba veracității

Tribunalul intră în deliberare.

După o oră ședința re deschizându-se, d. președinte anunță că tribunalul respinge cererea apărătorilor pentru probarea veracității.

D. avocat Manea anunță caz de nulitate conform art. 384.

D. Ionel Pop cerce să se citească partea din procesul verbal referitoare la admiterea dlui col. Tulea ca martor, care afirmă că a avut ordinul înscris al dlui Averescu de a trage fără somație în țărani care s'ar apropia să intre în București.

Rechizitorul dlui prim-procuror

Se intră în fondul procesului d. președinte dând cuvântul dlui prim-procuror Filipescu, dsa face un aspru rechizitoriu feului cum tinerimea de azi slab pregătită — înțelege să stimeze pe cei bătrâni.

Se naște nu viu incident între d. procuror și apărare. D. avocat Stanciu protestează împotriva termenilor întrebunțați de d. procuror cu privire la tinerime.

În continuare d. procuror arată că nu s'a referit deloc la dnii apărători tineri ci în general la tinerimea de azi. Arată apoi că dacă așa cum e atacat d. Averescu pe chestia lui 1907, a fost atacat și d. Vaida-Voevod pe chestia Lupenilor și alții. Dsa încearcă să facă o privire generală asupra situației din 1907 când după manifestația cu prilejul expoziției din 1906 lumea privea cu încredere în viitorul României; la 4 luni acelaș popor se dedă la disordini provocând revoluția.

Spune apoi în continuare că vinovăția dlui Averescu este exclusă, dsa ne fiind decât un organ în subordine al guvernului, adică al statului.

Toate formele legale au fost îndeplinite, pe lângă fiecare trupă fiind și câte un procuror, așa că ce e vinovat dsa de nesupunerea subalternilor, dacă aceasta se spune că a existat. Incidentele locale nu pot fi puse în spinarea dlui Averescu cum nu se poate face responsabil d. Alex Vaida-Voevod de cele dela Lupeni.

Analyzează apoi articolul, în concluzie cerând condamnarea fără „a i-se acorita nici o circumstanță atenuantă mai ales că și atitudinea acuzatului e de așa natură, declarând cu emfază că și la răspunderea celor scrise”.

Apărarea: Ce vrei dle să fie laș?

D. Procuror: „A se arunca noțiun asupra unui personaj cu greutate, cum este d. mareșal Averescu, al căru patrimoniu moral este excepțional și infinit, constituie o calomnie. Să nu se uite, că mai mult rău face condeiul decât spada, și noi suntem chemați ca să stăvilim acest rău aplicând pedeapsa maximă acelor cari îl comit cu recredință”.

D. Anibal Teodorescu arată într-o lungă pledoarie situația în care se găsește acest proces menit să re deschidă răni vechi, cari nu trebuiesc deschise.

În continuare încearcă să dovedească nevinovăția dlui mareșal Averescu citând un pasaj dintr'un articol al dlui Iorga. Ca încheiere, cere condamnarea dlui Gruia

spunând că „atunci când onoarea” aceluia care a condus armatele la biruință, e în joc, dv. magistrații trebuie să sancționați pe aceia cari încearcă să-o necinstească.

Pledoarea dlui V. V. Stanciu

D. V. V. Stanciu: Noi apărătorii în acest proces suntem surprinși în primul rând de inoportunitatea lui. După 23 de ani în timp ce domnului mareșal Averescu i s'a adus acuza ce se debate astăzi în acest proces. Dsa a găsit cu cale să re deschidă un dureros capitol al trecutului nostru. Ne miră mai departe faptul că distinsul nostru adversar d. profesor Anibal Teodorescu în strălucita sa pledoarie n'a făcut altceva decât să apere pe d. mareșal Averescu, uitând că acela care stă astăzi pe banca acuzării și a cărui condamnare se preține astăzi, este d. Bazil Gruia și n ud. mareșal Averescu.

Revoluția anului 1907 a avut cauze adânci despre cari nu este cazul să se vorească în cadrul acestui proces. D. procuror a amintit de coincidența între revoluție și expoziția din 1906, văd în această coincidență sintetizată, întreaga minciună între fond și formă. Expoziția expunea belșugul aparent din țară, revoluția a fost replica dată de poporul român. Ea s'a întins dela un capăt la celalt a țării ca o făclie aprinsă. Era necesară reprimarea ei. Aceasta o recunoaștem și noi, dar prin măsuri legale și fără a se comite orori inutile. Că au existat aceste d. Bazil Gruia și nu d. mareșal Averescu, în ședința trecută când i s'a pus întrebaarea. Deasemenea a recunoscut că nu a luat măsuri împotriva acelor cari au săvârșit aceste orori. D. procuror crede de cuviință să ceară Tribunalului, să facă distincție între persoana acuzatului și cea a reclamantului, arătând ce deosebite mare de autoritate și trecut există între cele două părți. Nu pot să iau în considerare această pretenție a dlui procuror, deoarece justiția nu trebuie să facă deosebire între părți, și în această incintă sfântă, cu toții suntem egali.

Făcând parte din aceeași generație cu acuzatul, atât de sever judecată de d. procuror și d. profesor Anibal Teodorescu, cred totuși că voi putea pleda reverențios față de d. mareșal Averescu. Noi nu recunoaștem dreptul idoliilor de a nu putea fi criticați în greselile ce le-au săvârșit cândva. Credeți sincer dv., că

Pledoaria dlui Radu Rosetti

D. Rosetti: Fiind deasupra partidelor politice văd lucrurile cu mai mult sânge rece. Declar că întregul proces s'a dat o prea mare amploare. D. Anibal Teodorescu a făcut un tablou frumos al mareșalului Averescu, și o nici unul din noi nu-i contestă personalitatea. Dar să nu uităm că d. Mareșal are o dublă personalitate. Odată aceia de Mareșal, iar cealaltă de om politic.

Dacă cineva ar fi criticat actele făcute de d. Averescu în calitatea de Mareșal al țării, asta ar fi putut să revolte pe ori cine. Dar actele omului politic, pot fi criticate fără ca nimeni să se revolte. Să nu uităm că d. Mareșal în anul 1907 a fost ministru de război, deci ocupa un portofoliu într'un cabinet din care făcea parte, ca om politic. Am auzit spunându-se că articolul scris de Bazil Gruia, urmarea să-l facă pe acesta celebru. Dar acest articol n'a fost nici măcar iscălit de către autor. D. Gruia n'a vrut să știrbească popularitatea dlui Mareșal. A scris acest articol fără să aibe intenții rele. Fiindcă acuzatul e un tânăr de 23 de ani, a depus strălucit examenele la Universitate, a debutat în viața literală cu un volum de poezii și lucrează onorabil la un ziar că să-și câștige existența. Nu este un delievent ordinar. N'are lișe antropometrică.

Declar că acest proces urmărește sco-

Cuvântul dlui P. Ioanițescu

D. Pompiliu Ioanițescu, ca unul care am fost martor acular al răscoalei țărănilor din 1907 vreau ca să fac câteva constatări în legătură cu această răsmeriță. În acest an am fost prefectul județului Buzău. În această calitate, am făcut mai multe rapoarte pe cari le-am trimis ministrului de interne pe acele vremuri Vasile Lascăr, în cari arătam mizeria țărănilor și starea precară a agriculturii române. Am atras atențiunea că țărănul istovit și hărțuit, e pe cale de a se răsvrăti. Presupunerea mea n'au întârziat să se transforme în realitate. Prima răscoală s'a înregistrat în comuna Flămânzi, din Nordul Moldovei. Pe urmă s'au urmate răspândite prin presă, și fiindcă aveam pe atunci un guvern slab, au aprins focul revoluției și în alte părți ale țării. Este foarte adevărat că armata a tras în răsvrățori înainte chiar de a fi mareșalul Averescu ministru de război. A venit apoi un

ȘEDINȚA DE DUPA MASĂ

Ședința de după masă se deschide la ora 3 jum. D. Bucșan care urma să vorbească renunță, pentru a vorbi ulterior. Are cuvântul apărarea.

prin acest articol incriminat astăzi, d. mareșal Averescu a suferit un real neajuns, expunându-l disprețului întregii opinii publice și că ceasta așteaptă sfârșitul acestui proces pentru a-și face o părere despre mareșalul Averescu? Acest proces este o pură invenție, pornită din motive politice electorale ca să aveți o intrare mai frumoasă în Ardeal. Acest articol al lui Bazil Gruia, nu constituie însă o calomnie. Bazil Gruia face parte din acea organizație numită „Chemarea” care s'a născut aici în Ardeal în momente când țara trecea printr'o grea depresiune. Era o reacțiune spontană împotriva oportunismului politic care-și ridicase aici capul sub forma rușinoasă a trădării. Făcând parte din această organizație idealistă d. Gruia urmând tradiția înaintașilor săi din 1926, a vrut să provoace o lămurire a opiniei publice asupra unui eveniment discutat atât de mult. Articolul în chestiune este motivarea unei atitudini politice și n'a fost scris pentru a împoșca cu noroi în persoana generalului Averescu. I se reproșează dlui Gruia atitudinea lui dărză ce a avut-o în cursul procesului. S'a arătat că aceasta este o îndrăzneală. Nu este așa. Din partea lui aceasta n'a fost decât o purtare demnă, pe care i-o împrumuta dreptatea cauzei ce-o apăra. Condamnând pe Bazil Gruia, nu uitați că condamnați un tânăr meritos și cu el împreună o întreagă generație, o mișcare idealistă.

Pentru a sfârși vă întreb cui ar folosi condamnarea lui Bazil Gruia... D. mareșal Averescu are un trecut glorios, așa s'a spus. Dar nu mai puțin este adevărat, că d. Gruia poate avea în față un viitor strălucit. Ce interes ar avea d. mareșal Averescu ca tânărul Bazil Gruia să fie condamnat.

Dacă timp de 23 de ani d. mareșal Averescu n'a reacționat împotriva acuzațiilor ce i se aduceau, dsa a găsit de bine să reacționeze tocmai după 23 de ani împotriva dlui Bazil Gruia.

Vă întreb, ar strica onorabilității dlui mareșal Averescu achitarea dlui Bazil Gruia?... În consecință cer deci ca la ororile inutile din 1907 să nu se adauge o eroare inutilă. Cer achitarea lui Bazil Gruia.

și politice. Probabil că d. Mareșal și partidul dsale are nevoie acum mai mult ca ori când de mult zgomot și reclamă, mai ales aci în Ardeal.

Toate partidele politice spun unele despre altele că la guvern fiind au săvârșit abuzuri și au tolerat acte nedemne. Acestea bine înțeles prin presă fiindcă presa la noi este exponențial partidelor politice. Eu admir curajul gazetarilor cari scormonesc înfamii săvârșite de oameni nedemni. Iată de ce trebuie să fim recunoscători libertății presei care permite să iasă la iveală atâtea infamii. Nimic din cele scrise de d. Gruia nu constituie o calomnie la adresa dlui Mareșal. Ce privește textul „sincere tăvărași” nimeni nu poate ști că autorul ce-a vrut să spună, el se poate interpreta în 10 feluri. Poate aceasta să pună în dizgrația publicului pe Mareșalul? Fiindcă întreb ce este calomnios aci? Cum veți putea dle judecător să motivați aceasta. E foarte greu să găsiți aci intențiunea de calomnie. Și apoi nu se poate să condamnați pe cineva pentru ceea ce a vrut sau avea de gând să facă.

Lipsesc elementele de dare în judecată. Cum va putea atunci să fie judecat. Cer achitarea inculpatului.

Ședința se întrerupe pentru cinc minute.

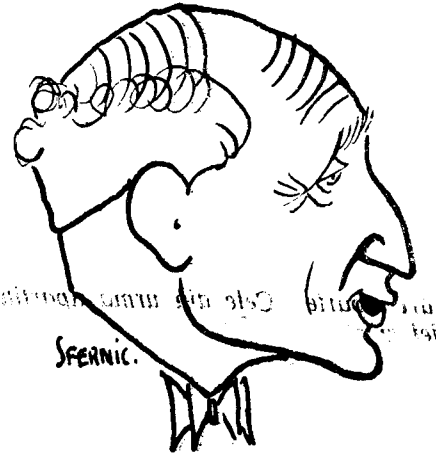
incă? nimeni nu poate ști. De aceea e foarte greu ca azi după 23 de ani, să se revină asupra unui proces peste care s'a lăsat de mult praful uitării. Dealtfel procesul acesta s'a dezbătut în numeroase rânduri. Presa i-a dat o largă publicitate. Chestiunea anului 1907 a fost scrisă de ziaristi mari și curagioși. Am în mână un articol scris de Titus Enacovici, un articol aspru și violent. Și d. mareșal Averescu totuși nu l'a dat în judecată pe autorul acestui articol.

Este un proces politic acesta. D. Gruia face parte dintr'o organizație politică: „Chemarea”.

Să lăsăm să progreseze idealul și gândurile nobile ale acestor tineri cari au hotărât să înlăture relele cari s'au cuibărit în această țară. Bazil Gruia face parte din acești tineri înflăcărați. Adevărat el a scris energic, a fost chiar înversunat, dar scrisul lui nu constituie decât o polemică de presă, așa cum se obișnuiește în lupta politică. Și apoi d. mareșal Averescu să nu uităm, este un om politic. Iar omul politic este supus criticelor.

Apărătorul face apoi teoria libertății presei. Vorbește cum această a fost consfințită prin constituție care garantează fiecărui cetățean al acestei țări libertatea de a comunica liber prin grai și scris.

Apoi în continuare d. Ioanițescu spune următoarele: există o lege pentru apărarea onoarei. Dar întreb, fapte cari cad în domeniul istoriei, pot cădea sub această lege a onoarei. Fiindcă după 23 de ani întâmplarea e atunci, a intrat în domeniul istoriei. Istoria va judeca adevărata lumină faptele petrecute în 1907. Acum ele nu mai pot fi discutate. D. apărător citește a-

DL P IONITESCU

poi mai multe texte din constituție cari garantează libertatea scrisului, și un fragment din debaterile parlamentului, în cari dl Averescu a declarat dela tribuna Camerei, că în anul revoluției din 1907 s'a vărsat sânge de prisos, împușcându-se 460 țărani, fără ca armata să aibe ordine speciale.

Acuzatul a fost chemat în judecată pentru că a afirmat aceste lucruri. Noi avem datoria să restabilim un adevăr. Tribunalul a crezut de bine să nu admită proba cu martorii, iar de sare după cum ați văzut nu mai există deoarece au fost luate de cei interesați. Restrângându-ne cercul de activitate, noi apărătorii trebuie să ne mizim acum a dovedi că Bazil Gruia scriind articolul în chestiune, a făcut un lucru permis de lege.

D. Ioanițescu continuă prin a arăta că D. Bazil Gruia n'a făcut decât să uzeze de acel drept pe care Constituția îl dă fiecărui român, de ași exprima gândul prin vorbă sau prin scris. Tot ceiace s'a afirmat în articol, este relatarea unor întâmplări, și nu poate pe nimeni să atingă restabilirea unui adevăruri, cari până în ziua de astăzi n'au fost încă lămurite.

Cer achitarea lui Bazil Gruia ca nici un moment n'a abuzat de libertatea presei. Cer achitarea acestui tânăr idealist, deoarece în caz contrar ar fi singurul sancționat în legătură cu ororile din 1907, care s'au consumat fără ca cineva să fi fost tras la răspundere. Condamnarea lui Bazil Gruia ar închide această dureroasă pagină din trecutul nostru, fără ca să se stabilească răspunderile vărsării lor sânge din anul 1907.

(Continuarea pe pagina 3-a.)

Vorbirea dlui G. Manca

avocat Manea: începe prin a de-
la persoana dlui Averescu, în acea
Mareșal al țării, și acea de om poli-
In procesul acesta nu interesează
at persoana politică a dlui Mare-
Averescu.

continuuare, apărătorul vorbește
er responsabilitatea ministerială,
firmă că d. Averescu pe atunci mi-

nistru de război, n'a insistat ca vino-
vații adevărați să-și primească pedeap-
sa, deci neexistând alți inovatori, este
clar că asupra dlui Averescu să pla-
neze suspiciunile vinovăției. D. avocat
Manea intrând în dezbaterile juridică
a procesului, face câteva juste consta-
tări în legătură cu matema de drept
a procesului.

Pledoaria dlui dr. Ionel Pop

Ionel Pop: Asistăm la acest pro-
ces care a luat o amploare prea mare
în care drept să Vă spunem apăra-
re o situație prea grea. Din pri-
m moment d. mareșal Averescu a ți-
s arupă legătura care ține acope-
ochii justiției, și-a aruncat basto-
său de mareșal în cumpăna ace-

de altă parte, s'a prezentat per-
litatea dsale din adins dispropor-
at de mare față de-a lui Bazil
a. Chiar nici d. profesor Anibal
doreescu nu s'a ferit să urmeze ati-
nea dlui mareșal Averescu. Ba
întrebuințat pledoaria, pentru a
mea mici săgeți la adresa dlui
a. Poate disciplina de cazarmă,
e domnește în legăturile dlor poli-
l-au făcut să-și arunce eleganta-i
munită.

eam simțit ingreunați și prin fap-
că nu s'a aprobat dovedirea ade-
lui susținut, restrângându-se cer-
de activitate într'un domeniu cu
limitat. S'a dat în contra noastră
devărată șarjă cerându-se limitarea
pariilor.

cazul de față nu avem un fapt
dic, precis stabilit. Acuza așa cum
făcut — de cătră doi avocați ti-
fără practică juridică, nu stabi-
e întru nimica care este fapta de
psit. Nu se găsește în textul incri-
at elementele constitutive ale de-
lui. Nici nu s'a început bine pro-
al și s'a renunțat la un capitol al
ării.

Bucșan: Vom reveni încă asupra
stei chestiuni.

Ionel Pop: Ați aruncat o impru-
că domnul eBucșan.

Bucșan: O vom relua cu hotărâre.

Ionel Pop: Nu cred.

Bucșan: Ați repetat-o și Dv. și-o
dăm în judecată.

Toncescu: Dv. ca jurist vorbiți de
ea în judecată a unui avocat, pen-
afirmațiuni făcute în instanță.

Anibal Teodorescu dă explicațiuni
a s'a născut chestiunea celor 13 mi-
lione, Arată că guvernele n'au luat
o măsură împotriva dlui Goga, cu
e ce o puteau face.

Ionel Pop: Mă mir cum d. Anibal
doreescu nu șite că este imposibil
i guvern să ceară dare de seamă
i fost ministru, pentru manipula-
fondului secret. Este altceva când
ridicați această acuză în fața unei
anțe și noi venim cu dovezi, ca
noastră să fugiți de ele.

Ionel Pop, arată apoi că, recla-
ții amenință cu proces în această
tune, când știu bine, că nu mai pot
e. Examinează apoi obiectul calom-
arătând că el nu se îndreaptă în-
riva unei anumite persoane. În arti-
spunându-se clar că „s'au împușcat
ani“. Acuzatului nu i se poate face
ces de intențiuni.

Analizând intențiunea acuzatului de
igni moralitatea dlui mareșal Ave-
cu, d. Ionel Pop face un istoric al
emării“, în care s'a înregmentat
ărul acuzat. Combate pe aceea care
în că nu este bine că tineretul să fie
drat în mișcarea politică. Se între-
cu drept cuvânt, unde am fi ajuns
nici, dacă Avram Iancu și tinerii săi
temporari nu s'ar fi avântat în vâl-
rea luptelor politice din 1848 și da-
metropoliții noștri ai românilor ar-
eni, ar fi stat în jilțurile lor indife-
ții față de vehementele politice de pe
le vremuri. Nu poate fi deci o faptă
demnă, când tineretul își reclamă
aptul de-a intra în lupta politică. O
vire asupra vieții politice din anul

1926, care a provocat nașterea „Chemă-
răi“ între împrejurările de atunci, ne
va dovedi că Bazil Gruia, când a scris
acel articol, n'a vrut să arunce cu noroi
în mareșalul Averescu, c a urmărit o
faptă bună, o faptă de interes public
după mentalitatea sănătoasă a organi-
zației idealiste din care face parte.

În 1926 țara era cărmuită de liberali
și cu sprijinul aparent al cercurilor
înalte, făceau în țară ce numai doreau.
Rezultatele acestei guvernări — o ade-
vărată autocrație — le suferim și as-
tăzi. Scopul lor principal era să înlă-
ture dela guvernare cu orice preț cele
două partide surori, cari apoi în urmă
s'au unit. Partidul liberal dorea să in-
tercaleze între două guvernări câte un
scurt intermezo, un partid gata să lu-
creze după indicațiunile lor. Acest par-
tid potrivit unei asemenea manopere și
mai apropiat mentalității de governa-
re liberală, a fost partidul poporului.

Mișcarea chemăristă a fost o mișcare
de regenerare morală, și toți chemăristii
lucrează în baza acestui principiu. Iată
cum s'a născut ea: În anul 1926 sim-
țindu-se din nou necesar acel interegn
politic, singurul partid la care se pu-

DL DR. IONEL POP

tea apela a fost după cum am mai spus
partidul poporului, lipsit de cel mai
simplu program de conduită politică.
Condițiunile penibile în care a acceptat
artidul poporului venirea la putere în
1926, au fost recunoscute de însuși ge-
neralul Averescu, rostind memorabilul
său discurs de adio când a plecat dela
putere.

În timpul guvernării averescane, s'a
deslănțuit în Ardeal o luptă politică
cum nu s'a mai văzut. Agitațiile jisionice
char și în domeniul confesional erau la
ordinea zilei. Această ocazie a fost un
bun prilej pentru o anumită persoană,
condusă de anumite patimi împotriva
frunțașilor partidului național de a-
tunci, să lanseze un manifest, în care
acest nou adept al dlui mareșal Averes-
cu, amintea aceea „carpe diem“ —
prinde ocazia, — care a servit apoi pro-
fesorului Iorga să făurească acea po-
reclă, prin care s'a înfierat pentru tot-
deauna această mișcare rușinoasă.

Tot atunci când Ardealul trăia pe ir-
ma acestei trădări momente de grea de-
presiune, s'a produs o mișcare sănăto-
să a tineretului ardelean. Nmeni n'a av-
vut nici un amestec în această mișcare
de regenerare morală a tineretului. Mai
puțin a avut oficialitatea partidului na-
țional, care numai în ultimul moment
a luat cunoștință de această acțiune de
moralizare. Fără nici un stimulent din
partea partidului, crema tineretului din
Ardeal, s'a ridicat ca un val de protest
împotriva celeilalte mișcări prea puțin
cinstite. Aici este acest manifest moral,
apelul „Chemării“ din 5 Aprilie 1926
semnat de tineri docenți, profesori, a-
vocați, studenți, — un document pu-

litic de o moralitate și frumseță, cum
nu s'a mai produs altul în literatura
noastră politică.

Depun acest apel, pentru că în deli-
berarea dlor Voastre, cred că veți avea
timp suficient, pentru a-l ceti și a vă
convinge, că Bazil Gruia s'a lăsat
condus de liniile de conduită ale acestui
act. El n'a vrut să calomnieze pe nime-
nea, el a vrut numai să vestejească
râvna după puterea politică a partidu-
lui poporului. Bazil Gruia a dorit să
activeze pentru a înlătura o primejdie
politică, pentru a contribui și el cu ce-
va la oprirea partidului poporului de-a
veni la guvern, care nu s'a debăerat în-
că de atâtea apucături vătămătoare pen-
tru țară.

În lipsa faptului calomniei și mai
ales că d. mareșal Averescu prin con-
damnarea acuzatului n'o să iose scăpat
de acuzațiile ce i se aduc încă, cere a-
chitarea lui Bazil Gruia. Tribunalul va
da prin aceasta o satisfacție intențiuni-
lor nobile, cari au îndemnat acțiunea
lui Bazil Gruia.

Replica acuzării

D. Bucșan luând cuvântul, încearcă
să explice de ce d. mareșal Averescu s'a
simțit atins după 23 de ani, de artico-
lul dlui Gruia. Arată că mareșalul Ave-
rescu nu putea permite introducerea în
Ardeal, a unei mentalități dăunătoare,
și a crezut deci de bine să întenteze pro-
ces „Chemării“.

În ce privește acuzația cu cele 13 mi-
lioane, arată că reprezentanții recla-
mantului au fost nevoiți să o retragă.

Revenind la calomnie ce s'a făcut per-
soanei dlui mareșal Averescu. Dsa de-
clară că a făcut parte din generația tână-
ră care a avut și ea un rol în pre-
gătirea unirei, a scris și dsa la gazete,

dar nu-și aduce aminte ca cineva să-și
fi permis să folosească un ton asemă-
nător „Chemării“.

D. Ionel Pop, îi amintește dlui Buc-
șan de „Tribuna“ dela Arad, în care se
scriau despre un venerabil membru al
partidului național, care nu făcea par-
te din tabăra respectivă, următoarele:
„... e măgarul care paște liniștit pe
vezuvul gata să erupă“.

D. Bucșan continuă pe acelaș ton,
din Ardeal arătând că d. mareșal era
la început hotărât să ceară și dsa pro-
barea dovezilor. Văzând însă campania
ziarelor pe această chestiune a renun-
țat la hotărârea sa.

D. Ionel Pop: sfatul bătrânilor tre-
buia ascultat.

D. Bucșan cetește o serie de articole
din ziarul „Patria“ și „Chemarea“, cu
ajutorul cărora încearcă să dovedească
că însuși partidul național, care pentru
delictele de presă o sancționare mai as-
pră. Trecând apoi la relatarea evolu-
ției din 1907 susține câteva afirmațiuni
bazate pe extrase din dezbaterile parla-
mentare asupra revoluției și cetește or-
dinele date cu acel prilej de generalul
Averescu și generalul Năsturel.

Produce mare haz când d. Bucșan
într'un text citat în loc de „succinct“, ce-
tește un cuvânt care răstălmăcește com-
plet sensul citatului.

În timpul pledoarei dlui Bucșan, dd.
avocați Laurean Găbor și Valer Moldo-
van reprezentanți ai reclamantului, tre-
cuți absolut neobservați până acuma,
cred de bine să-și justifice prezenta în
incintă, prin câteva întreruperi depla-
sate. Prin simplul fapt însă, că sunt in-
vitați să pledeze, apărarea reușește să-i
pună la punct domnia lor confun-
dându-se iarăși în tăcere și în ano-
nimat.

Răspunsul apărării — Cuvântul dlui V. Toncescu

D. Vasile Toncescu: Colegul meu
Bucșan, spunea adineaori că d. mare-
șal Averescu a intrat în istorie, dar
n'a eșit încă din viața publică. Este
un adevăr pe care trebuie să-l admitem,
dar tot atât de adevărat este că și per-
soanele intrate în istorie, sunt supuse
criticii publice. Oamenii publici cari
se dedică unui inters public, își pun
persoana lor țintă săgeților criticeii zil-
nice. Când ești ministru de război, co-
mandant de armată, prim-ministru
chiar, te expui criticii publice, care
după toate doctrinele, cu cât este mai
aspră, cu atât folosește mai mult inte-
resului obștesc căruia te-ai dedicat.
Să mi se dea voie aici să combat o afir-
mație a dlui prim-procuror care spu-
nea că dat fiind rolul important pe
care-l joacă d. mareșal Averescu în
viața noastră publică, critica ce i se
face, trebuie să fie cu atât mai rezer-
vată cu cât locul ce-l ocupă este mai
înalt. Dsa citează apoi texte din dife-
riți autori celebri, Fabrique, Thiers,
etc. cari cu toții conclud la necesitatea
și importanța criticii actelor oame-
nii publice. Face apoi o scurtă privire
asupra revoluției din 1907 arătând că
ea s'a manifestat la început sub formă
latentă, încă sub guvernul conserva-
tor. În primăvara anului 1907 aceste
nemulțumiri ascunse, au izbucnit în
devastări, la început în Nordul Moldo-
vei iar apoi, în județele de șes ale Mun-
teniei. Guvernul conservator n'a vrut
să ia măsuri severe împotriva țărani-
lor. Concepția lui era să împace lucr-
rile fără vărsare de sânge. Mișcarea
plecată, din Dorohoiu s'a generalizat.
Țărănimea a pornit la devastări, spu-
nând că studentimea le cere să facă
revoluție și numai aceia se vor bucura
de drepturi, cari vor face revoluție.

A fost o întreagă nebunie. Această
credință mistică a stăpânit țărănimea
care credea că trebuie să facă rebeliune
pentru a câștiga drepturi. În orașe
domnea o teroare nebună. Nu se vor-
bea de altceva decât că vin țărani,
suntem pierduți, sunt la barieră — și
alte de acestea. Am fost în ședința me-
morabilă a Camerei, când s'au îmbră-
țishat adversarii politici și nu aveau

decât un gând, să oprească nebunia
săvârșită de țărani noștri. Datoria
noului guvern era să nu se repete mo-
leșia guvernului anterior și nici să
treacă peste limita normală a reprimă-
rilor. Și atunci când s'au săvârșit orori
inutile, s'a depășit măsura. Și mareșalul
trebuia să ceară răspunderea actelor ile-
gale ce s'au săvârșit. S'au comis orori.
Aceasta o recunoaște și d. mareșal Ave-
rescu. S'a depășit măsura, s'au omorât
oameni fără somațiuni legale. Au fost îm-
pușcați nevinovați, și toate răsunările
și-au luat curs nestăvilit cu prilejul răs-
coalei. Acestea sunt adevăruri cari în
vechiul regat au intrat în domeniul public,
le-au tratat gazetele și s'au desbătut în
fața parlamentului. A mai fost o tentativă
de revoltă în iarna anului 1904, când mi-
nistru de interne era Vasile Lascăr, care
numai dela telefon și cu ajutorul telegra-
fului, fără a se vărsa un pic de sânge a
pototit răscoala ce era să izbucneasă. Va
să zică cu măsuri pașnice s'a reprimat o
răscoală.

Tot așa trebuia deci să se facă și în
1907. Cum s'a procedat însă?... Dl ma-
reșal Averescu însuși recunoaște în parla-
ment că în calitate de ministru de război
în timpul represiunii a împărțit sătenii în
patru categorii unii fiind somați legal,
alții nu. Iar atunci când a fost acuzat în
parlament că s'au desființat grupuri de
săteni, dl mareșal Averescu n'a răspuns
nimic. Apărătorul conclud că nu poate
fi fără legătură ordinul generalului Ave-
rescu cu ordinul dat de generalul Năsturel.

Dl procuror a spus că s'au făcut so-
mațiuni legale, au asistat procurori, jude-
cători de instrucție, magistrați, deci n'au
fost orori. Ordinul dlui mareșal Averescu
însă dovedește contrarul, țărani au fost
împărțiți în patru categorii, pe unii îi
desființau respectând legea, iar pe alții
fără somațiuni. Este acesta un act legal?...

Dl mareșal Averescu are această gre-
șală, de a fi depășit legea în 1907 și a
făcut să fie omorâți oameni, fără sanc-
țiuni legale.
Și d. mareșal Averescu este atât de
succesibil față de acest tânăr când Con-
stantin Mille îl ataca în fiecare zi, arătân-
ca du-l asasinul țărănilor, lucruri ce-l
(Continuarea pe pag. 4-a)

supărau pe d. general, încât a interveni pentru o înțelegere. Înțelegerea s'a făcut. C. Mille s'a executat. A încetat campania și a pus la dispoziția dlui Averescu cazuri concrete. D-lui însă cu toate că a constatat vinovăția, n'a luat nici o sancțiune după cum promisese.

Definitorii puterii de stat, au mandat

de a menține ordinea publică. Nu sunt împuterniciți însă de a trece legile. D. mareșal Averescu a trecut peste legi atunci când a permis ororile și n'a luat nici o sancțiune. Eu cred deci că i-se poate aduce o critică politică dlui general Averescu pentru că n'a pedepsit așa după cum a promis pe cei ce s'au făcut

vinovați prin vărsări de sânge, nevinovat.

D. Toncescu face apoi teoria *responsabilității politice*, pe care a preconizat-o în 1917 și 1918 însuși d. Averescu care pe baza ei și-a făcut marea popularitate din acel timp și cere achitarea acuzatului.

Ultimul are cuvântul de Bazil Gruia, acuzatul:

Impresionanta apărare a acuzatului Bazil Gruia

DOMNULE PREȘEDINTE,
ONORAT TRIBUNAL,

Domnul mareșal Averescu a crezut oportun să provoace prin mine o lămurire istorică a îndoliatelor evenimente din 1907.

Dsa a socotit poate că destul au zăbovit 23 ani sângerate în opinia publică ororile inutile care au umplut gurile țărănilor flămânzi cu plumb în loc de pline.

Și adoma credinciosului care simte nevoia unei spovedanii domnul mareșal Averescu a găsit prilejul util de a o face apelând la protestara mea tinerețe, al cărei fruct e și articolul incriminat de azi.

Iată de ce dle Președinte și Onorat Tribunal, nu mă pot simți decât onorat de rolul pe care îl am în acest proces pe care nu l-a putut provoca nici condeul ruginit lui Constantin Mille nici verbul incisiv al lui Nicolae Iorga. Oare afirmațiile mele să tragă pentru domnul mareșal Averescu mai greu în cumpănă decât ale acestora?

DOMNULE PREȘEDINTE,
ONORAT TRIBUNAL,

Cine a cetit înfiorat tragedia răscoalelor ce să desbat azi, a încercat de sigur ca și mine, aceeași zguduire sufletească și aceeași necesitate de protest. Fiindcă la vânatoarea crâncenă din 1907 nu s'au împușcat dihanii s'au căini vagabonzi, ci oameni. Și acești oameni au fost români. Dintre cari o mare parte **nevinovați**. Țărănimea română dacă a rupt zăgăzurile răbdării și s'a răscolat n'a făcut-o dintr'un simplu joc de-a revoluția.

Caracterul blajin și nesetos de sânge al țărănilor noștri care este simbolul abnegației a trebuit să fie groaznic încercat pentru a izbucni în mișcări violente.

Nu niște simple agitații antisemite au putut declanșa răsmerița dela 1907. Intocmai cum Gabrielo Princip n'a aprins la Sarajevo, decât chibritul războiului mondial tot așa agitațiile antisemite din Moldova nu au fost decât cremenea care a incendiat materialul inflamabil existent cu mult înainte.

Dar durere, conducătorii statelor nu jin camă de aceste realități. Ei n'au altă soluție pentru potolirea unei răsvrățiri țărănești decât o lozincă stereotipă: **menținerea ordinii**.

În numele acestei lozince se comit apoi cele mai revoltătoare abuzuri, prin care se pun în afară de legi tocmai aceia cari împușcă țărănilor ieșirea din legalitate.

Așa s'a întâmplat și în 1907.

Nimeni nu s'a străduit să combată răul care s'a îngrămădit latent zi de zi și a provocat în mod necesar deslănțuirea răscoalei. Dar cu toții s'au grăbit să se ofere în numele așa zisei salvări a patriei, spre a o reprina cu îndârjire.

Dacă această potolire a răscoalei s'ar fi săvârșit în limita reclamată de interesele țării, orice gest de protest ar fi fost deplasat.

Dar zelul trupelor represive a trecut dela necesități de stat la răsbunări și execuții bizare, la împușcări de simpli bănuși, de copii, de femei și de moșnegi care nici n'au putut participa la răscoale. Și ce e mai grav: cele mai multe cruzimi s'au săvârșit după reprimarea răscoalei, când maiestratea sa ordinea era deja asigurată.

Cum se putea deci împăca sensibilitatea noastră latină cu aceste orori cari au stropit cu sânge inutil lupta spre mai bine a păturii noastre rurale? Căci în definitiv ce-a însemnat răsvrățirea dela 1907, dacă nu o etapă în drumul spre ideal al țărănimii române, care și-a văzut izbânda abia zece ani mai târziu când regele i-a promis și i-a împlinit: **reforma agrară și votul obștesc**.

DOMNULE PREȘEDINTE, ONORAT
TRIBUNAL,

Eu nu existam în anul 1907. M'am născut cu doi ani în urmă. De unde puteam să cunosc deci evenimentele de atunci, dacă nu din documentele și scrierile cari vorbesc despre ele.

De unde era să cunosc tragedia „ororilor inutile”, dacă nu din graiul dlui prof. Nicolae Iorga — marele nostru istoric — ori din articolele unui gazetar de talia lui Titus Emacovici și Constantin Mille?

DL BAZIL GRUIA

Permiteți-mi deci domnule Președinte și Onorat Tribunal, să înfățișez înaintea Domniei Voastre câteva crâmpie sumbre dela 1907 și să reproduc protestul câtorva din cele mai distinse condeie românești, cari s'au întrecut într'o nobilă cutezanță în condamnarea masacrelor de acum 23 ani.

Publicistul și istoricul Radu-Rosseti în voluminoasa sa operă „Dece s'au răscolat țărăni” spune:

Impușcări fără judecată și bătaia unor sate întregi, bărbați, femei și copii dela olaltă. Și unele și altele sunt niște orori și iessă cu bună seamă din legalitate.

S'au să vedem ce spune d. Const. Bacalbașa în „Bucureștii de altă dată” vol. III pag. 165 și 166.

„Dar planul generalului Averescu potoli răscoalele repede. Masse mari de țărani erau înconjurate, toate liniile de retragere le erau tăiate așa că erau reduși să capituleze.

Ceeace a urmat răscoalelor a întrecut în cruzime chiar faptele țărănilor beți, cari au atacat conacele. Armata s'a datat la adevărate atrocități, cari au revoltat chiar pe ministrul instrucțiunii Spiru Haret.

Rapoartele lui către Rege sunt acuzațiuni zdrobitoare pentru cei cari au comandat aceste dragonade.

Lupta între trupele înarmate cu puști și cu tunuri și țărăni înarmați cu ciomege, furci și lopeți nu putea fi lungă. Forța superioară a învins, dar nu s'a mulțumit cu atât. S'au făcut execuțiuni în masă. Țărăni desarmați, unii cari nici n'au participat la răscoale, au fost denunțați, prinși și împușcați. Era destul ca un arendaș sau un funcționar depe vre-o moșie să aibă pică pe un om și să-l denunțe pentru că acesta să fie prins și executat sumar fără nici-o judecată.

Când țărăni erau prinși în grupuri mari erau înconjurați, legați apoi erau puși pe două rânduri la marginea șoselelor și împușcați.

S'a citat cazul unei trupe de cavalerie

care a omorât astfel un grup de țărani, apoi soldații au mai tras câte-o salvă în cei căzuți și înfășișit ofițerul a descălecat și a mai tras câteva gloanțe în capetele celor cari mișcau.

Presă independentă din București e plină cu aceste spăimântătoare cruzimi, cari au trimis în pământ aproape 11.000 de oameni.

Dar, ca să nu se creadă că cele de mai sus sunt povești, voi ilustra aceste considerații generale cu exemple sguuitoare, reproduse din revista Neamul Românesc dela 1907, condusă de savantul nostru Nicolae Iorga, care cred că nu poate fi bănuț de parțialitate și prin însușiile dsale de mare istoric, dă o specială greutate celor ce voi relata mai la vale.

În Nr. 9 al revistei (9 Iunie 1907), găsim o scrisoare din Dolj în care ne învoară pasagiul următor: „închipuiți-vă o sută și nouă de case arse. Nu le-a mai rămas nimic decât vre-o doi trei pari jumătate tăciune pe care i-au pus cruce în bătătură. Mai sunt prin satele prin care am trecut ieri împușcați. Nu știu de nu vi se va părea că am dat prea mult crezământ preotesei, dar toți cu cari am vorbit dela proprietar până la cel din urmă nenorocit mi-au spus cu cugetul împăcat că a avut îndrăzneala îndreptățită de cinstea lui să se ducă singur înaintea armatei, ca să se roage de comandant să-i cruțe pe cei pe care îi împinsese păcatul la ce au făcut. Și fără să-l asculte, fără să-l judece, l-au omorât. Preoteasa cu cele 7 fete pe care le are în casă, a rămas săracă de tot”.

În Nr. 13, al aceleiași reviste (17 Iunie 1907) povestește un concediat, care a luat parte la represiune: „Dela Craiova ne pornim la Bratostita județul Dolj. Căpitanul se ducea și mânca la un neamț... trăia bine.

La secție erau închiși vre-o 46 din Bratostita. Din aceștia cari tură judecați de căpitan se aleseră vre-o 20.

Hai acum ne întoarcem înapoi la Filiași. Cei 20 mergeau înaintea. Unii mai tineri îndrăsniau: să trăiți domnule căpitan, avem neveste, copii mici să nu ne prăpădiți. Ne depărtasem vre-o 300 de metri. Luați-o la stânga ordonă căpitanul. Măi voi știți întocro e răsăritul? Întoarceți-vă închinăți-vă că poate n'o să mai vedeți satul vostru. Căpitanul șueră odată, piedecile fură date la stânga. Bieții oameni pricepură și se strânseră ca oile unul lângă altul. Răsună al doilea șuerat și îndată un trăsnet. Oamenii picară grămadă. Unii care erau mai tari se mai clătinau o clipă, două și apoi cădeau cu spatele ori cu fața la pământ. În spasm unii își rupeau cămașa dela gât, ori mușcau pământul. Celor ce nu se îndurau să moară le venea în ajutor revolverul căpitanului. Două șuerături și douăzeci de vieți s'au stins în câteva clipe. Și când te gândești, că pe urma lor au rămas părinți, frați, surori, neveste și mai cu seamă copii cari poale și acum întreabă plângând: „mamă ce ne aduce tata, când vine tata?”

În numărul 20 al aceleiași reviste (12 Iulie 1907), găsim următorul pasagiu: Se dă o salvă de puști asupra unui grup de țărani, nelegați măcar la ochi. Cad toți afara de unul. Ce mă n'ai murit? Mai trage un glonț. Al doilea glonț îl nimerește și-l doboară la pământ fără să-l omoare. Domnule căpitan, întreabă plângând nenorocitul: acum mă pot duce acasă? Mai trageți-i încă un glonț ca să se ducă pentru totdeauna acasă.

În numărul 23 (22 Iulie 1907) în timpul represiunii răscoalelor țărănești, pe când se împușca omul fără judecată și se bătea la primărie cu funia udă, de sărea sângele, locuitorul Ioan Bazavan din comuna Subabia Teleorman, un om foarte cumsecade

s'a spânzurat în coșarea boilor de frică nu-l bată și pe dânsul.

În numărul 28 din 1907 pagina 446: soldat din regimentul 13 infanterie iste sea unui cerc de camarazi cum un proțtar din Muntenia ia dat cinci lei pentru a împușcat un țaran”.

Dar ca să vedeți adevărata inutilitate celor mai multe cruzimi, dau mai jos mele celor ucși în comuna Pătulele, tot după revista dlui Nicolae Iorga „Neamul Românesc” din 1907 Nr. 40 pag. 634: Elena Grigore D. Schiopu de 10 ani, Ion Cojocin de 13 ani și Ion Vrăjitoiu de 13 ani.

Ce vină au putut avea acești copii și de 10 ani s'au după alte cazuri al bătrânului Constantinescu, oamenii nici aproape de vârsta de 80 de ani.

A produs mare indignare în capitală peșă unui comandant de trupe, care în felul următor: „Am liniștit o sută și mângaiat două sute”. Sensul lugurului îl pricepe oricine. Alt caz: Z. „Dimineața” a primit un număr retur era adresat învățătorului Iliescu cu un toarea tristă și semnificativă menț. „Depus și decedat ca instigator”. Cre e destul, deși ororile comise fără nici rost ar putea complecta la nesfârșit dureros tablou. Căci deși domnul mareșal Averescu a afirmat că dosarele oficiale dispărut totuși opinia publică și mai conștiința populară n'a putut fi furată.

Ea s'a cimentat în sguuitoare peșă pulare și s'a perpetuat dealungul anilor cându-ne cunoscute toate ororile sângere de acum 23 ani.

Prietenul Ion Chelcea, mi-a pus la poziție un vraf întreg de astfel de perversuri din cari pentru a nu vă răpi mult timpul voi cita numai câteva:

*„Tunurile le-aseza
Și-apoi începe a trăgea
Anul nouă sute șapte,
Când am fost bătuț la spate
Cu bețe, junii udate.
... Pe care cum îi prindea
Îi bătea și-i canunea
Și la pușcă-i trimitea
Și-i vedeai pe toți căsând
Tot ca iepurii din crâng.*

Frica sinistă a rămas fixată pentru posteritate — după sate.

*„Când a fost la Băilești
Stai în loc și te jelești,
Cincizeci de case la rând
Le-au bombardat la minut.*

În conștiința populară se motivează care, tot așa de conștiincios cum zuguțazele prin care a trecut mișcarea:

*Foaie verde și-o lălea
După că-i împușca
O groapă mare făcea
O sută cincizeci băga
Până groapa se umplea
Mulți peafară rămânea
Și curcile îi ciocănea
Cu carnea lor să hrănea
Până osu rămânea
Că nimeni nu-ndrăznea
Să se ducă ca să-i ia
Că soldații foc trăgea
Nimeni nu s-apropia
C-asa ordinu avea”*

Față de aceste grozăvii regretatul stantin Mille a scos cu drept cuvânt mai îndârjite accente de protest. Toate rele — zice el, pot fi explicate prin bunia mulțimilor. Când însă autoritatea forța represivă puternică și bazată pe armei Manlicher și a tunului cu repertorică deci și cu sânge rece comitatori, ea trebuie scootită mult mai vină și aceasta mai ales când legile scrise și ale umanității sunt călcate în picioare.

Ministru de război la 1907, în guvern liberal Sturza, deci comandantul supral armatei represive, a fost reclamant azi. Acesta este un fapt care prin natura lui nu mai are nevoie de nici o vadă. Implică în schimb o firească merire asupra rolului jucat de d. mareșal Averescu în potolirea răscoalelor. Nețirire pe care nu opinia publică e de că o are, ci d. mareșal Averescu, care înțeleg de ce a lăsat-o în suspensie al amar de vreme.

Știm că din punct de vedere juridic, clamantul are libertatea de a cere salție, ori când crede de cuvință, dar nedeți Dvs. domnule Președinte și Onorat Tribunal că o nevalorificare a acestui

de 23 de ani înseamnă, dacă nu o descripție extinctivă, cel puțin o incurabilă puternică și o alimentare indirectă a opiniei publice existente în această problemă și defavorabilă dlui mareșal Averescu.

„Poate fi acuzat generalul Averescu de a fi comandat și patronat ororile sălbatice din 1907? Nu, de sigur direct de faptele acestea, afară dacă nu se vor descoperi alte dovezi și dovezi. Dar rămâne stabilit că deși nu și-a făcut datoria și și-a călcat cuvântul dat, ministrul de război generalul Averescu poate să se spele pe mâini de sângele vărsat, dar era dator să dea în vedere pe acei dovedii inovoași de acte ilegale, de crime oribile. Nu a făcut-o și a rămas răspunzător de cele pe care le-a făcut, aceasta cu atât mai mult, cu cât a avut convingerea că generalul Gigartu s'a făcut inovoaș și de nesupunere la ordinele legale și de fapte criminale, totuși în loc de a-l pedepsi, mai târziu l-a ajunțat și i-a dat pe deasupra înalta dsale protecțiune și protecțiune".

Dar Constantin Mille acuză și mai direct pe d. general Averescu în „Adevărul” din 30 Aprilie 1909 într'un articol din care smulgem următoarele pasagi:

General Averescu și colegii săi din minister rămân dar inovoași de ororile inutile, deoarece nimic nu a făcut ca autorii acestor orori să fie pedepsiți s'au cel puțin să fie traduși înaintea judecătorilor ca să răspundă de faptele lor. Or, dacă dănsii nu și-au făcut datoria noi vom căuta să redecidăm acest dosar și să arătăm cel puțin înaintea opiniei publice pe adevărații inovoași.

Ca să nu să creadă defunctul director al „Adevărului” este un glas izolat care a înfierat ororile inutile dela 1907, făcând pe d. general Averescu culpabil de cele petrecute reproducem mai la vale acuzele categorice ale altor fruntași ai neamului.

Iată spre pildă ce scrie fostul deputat Vasile F. Canciof în „Adevărul” din 1 Maiu 1909.

Starea de asediu nu este un rău. Ea este necesară pentru a frâna abuzurile. Ea era necesară în Martie 1907. Noi am cerut guvernului dlui Cantacuzino să o proclame: ne mândrim că am cerut-o, regretăm că nu am putut să o obținem. Suntem siguri că am fi scutit țara de grozăviile ce aveau să urmeze.

D. general Averescu a făcut parte din guvernul ce ne-a succedat: cum a uzat dsale drept de drepul ce i l-a votat Camera?

Cu regret constatăm că nici dsă nu știe. Dsă sau a crezut cu bună credință că se găsește în stare de asediu prin simpla lege votată de Cameră, s'au a găsit că nu e necesară. Și într'un caz și în altul actele ariminale ce s'au comis sub comanda sa, nu pot să fie justificate.

Când n'ai stare de asediu nu există pedeapsa morții, și nici judecatori alții decât magistrații țării.

E adevărat că armata poate trage cu armele asupra mulțimei, dar cu o condiție să fie a grupament și să fie făcut cele trei somațiuni legale.

Căți din cei 10.000 țărani zac sub tristul sigiliu al celor trei somațiuni?

În anul 1927 — fostul director al ziarului „Cuvântul” Titus Enacovici scrie un articol intitulat „Regimul personal al dlui I. I. C. Brătianu” în care acuză și mai drastic pe d. general Averescu de rolul jucat în potolirea răscoalelor dela 1907. După ce asvârle o serie de ascuțite invective la origina d. mareșal Averescu pe care din vondenșență nu le citesc, iată ce zice defunctul Titus Enacovici în „Cuvântul” din 8 Iunie 1927 deci la 4 zile după căderea dsale guvern a d. general Averescu.

Dacă s'ar găsi cineva care să-și piardă timpul cu biografia lui A. Averescu ar constata că un singur lucru îl poate caracteriza: **Contrastul**. Extraordinare calități pentru a ajunge lipsă totală de calități pentru a se menține. De aici seria de cascade mari care formează cariera sa. Omorătorul de țărani dela 1907 — omul adorat de țărani în 1907 etc.

Pentru că poate se va găsi cineva care să obiecteze că toți publicisții și ziarisții citați anterior ar fi de o minimă suprafață, pentru că se poate fi luați drept document,

dați-mi voie să citez aici și părerea celui mai distins dascăl al neamului omănesc, marele istoric Nicolae Iorga care a adus dlui general Averescu, aceeași acuză drastică de a fi reprimat răscoala dela 1907. Într'o cuvântare ținută la Alba-Iulia în anul 1920, în care a tratat despre problema țărănească în România, reputatul nostru savant a declarat textual: „**Și atunci generalul Averescu, cu tunul s'a pus pe ei săngărând pământul României**”.

Totuși au plâns atunci și au văzut ochi înlacrimați pe cari nu-i voi uita niciodată. Numai o pereche de ochi au rămas rece și țintea tunul și neutraliera spre țărani. Ochii aceleia care și azi se pune în calea rezolvării chestiei țărănești.

Ce rezultă din toate acestea domnule Președinte și Onorat Tribunal? Că s'a plăyădit zi de zi o atmosferă puțin favorabilă dlui mareșal Averescu în legătură cu răsvrătirea dela 1907, atmosferă pe care dsă n'a încercat s'o spulbere, nu știm din ce motive, până azi. Cine a citit articolul meu, a observat că eu n'am scris totuși nimic din ceea ce mi se impută. Dar chiar în ipoteza pe care nici o minte juridică n'o poate admite că aș fi scris și eu ceea ce au scris distinșii autori citați, eu cred c'aș fi avut o singură și absolutorie scuză, **buna mea credință**, căci eu repet, nu existam în 1907 și deci n'aș di avut de unde să mă documentez asupra evenimentelor de atunci, decât din scrierile cari vorbesc despre ele, căci dosarele au dispărut.

Dar indiferent de ce domnule Președinte și Onorat Tribunal, n'am scris și eu ceea ce a scris Mille, Nicolae Iorga s'au Titus Enacovici, sunt totuși acuzat printr'o stranie răstălmăcire a afirmațiilor mele, că aș fi făcut pe d. mareșal Averescu omorător de țărani. Iată ceea ce nu s'a înțeles din articolul meu. Socot deci de o datorie elementară să expun în fața Domniilor Voastre care este sensul precis a frazelor imprecinate, și să spulber toate interpretările bizare și toate interpretările false ce li s'au dat de către iubiții mei acuzatori. Să citim în consecință rândurile pentru care mă găsec pe această bancă a acuzațiilor.

Aici d. Bazil Gruia expune într'o deosebită lumină juridică geneza articolului, explicând detaliat ce a înțeles prin rândurile incriminate.

„Indreptarea” ziarul oficial al partidului poporului scrie într'un articol că singurul tovară sincer al țaranului român a fost și este partidul condus de d. mareșal Averescu. Cred că în calitate de gazetar și soldat în mișcarea tinerimei ardăene de regenerare politică și morală a țării, mișcarea chemăristă și mai ales ca o problemă de conștiință aveam datoria de a protesta și de a rectifica aserțiunile inexacte ale „Indreptării”.

De incheiere Domnule Președinte și Onorat Tribunal, îmi permit să vă atrag atențiunea asupra unui lucru capital: că atât d. mareșal Averescu cât și apărătorii dsale nu mi-au găsit altă vină decât că **sunt tânăr**. Iar domnul procuror a mers și mai departe cu bizareria, cerând să fiu condamnat pentru că nu sunt decât de 22 ani, tânăr cu termen redus recrutat la artilerie, iar reclamantul Mareșal și în vârstă de 71 de ani. Iată ce m'a surprins cu drept cuvânt. Nu vreau să mă compar cu Avram Iancu, care la 1848 avea 24 de ani, sau cu Victor Hugo, care la 22 ani ajunsese o celebritate literară, dar vreau să subliniez că generațiile tinere au avut dealungul veacurilor roluri mult mai covârșitoare, pentru că să merite considerații mai juste și mai bune.

Sunt tânăr? Dar eu Domnule Președinte și Onorat Tribunal dacă mă mândresc cu ceva, este tinerețea mea caldă, pe care o închin cu toate avânturile ei creatoare patriei și neamului meu.

Tribunalul retrăgându-se după apărarea lui Bazil Gruia, anunță pentru azi Luni 1 Dec. intrarea în deliberare și pronunțarea sentinței.

Sentința

La ora 9 și câteva minute Tribunalul intră în incintă și președintele Tribunalului, d. Linzmayer, citește **sentința Tribunalului** prin care acuzatul Bazil Gruia este condamnat la 15 zile închisoare, pentru calomnie prin presă, săvârșită prin faptul, că a acuzat pe vătămătul mareșal Averescu, că în 1907 din ordinul lui a fost împușcați țărani; dar pedeapsa o sus-

pendă, în baza novejlei penale. **Il achită în privința acuzei-cu privire la dispariția celor 13 milioane, acuză, care îl atinge pe d. Goga și nu pe reclamant.** Dl Procuror face apel împotriva suspendării sentinței.

Reprezentanții reclamantului cer agravare pedepsei. Dl Ionel Pop, face apel în numele acuzatului.

Tribunalul intră în deliberare și aduce următoarea hotărâre:

refuză apelul părții înzate, ca oprit de lege, celelalte apeluri le primește.

Mulțumiri

Organizația și gazeta „Chemarea” aduce și pe această cale cele mai vii mulțumiri dlor advocați Radu Rosetti, Pompiliu Ioanășescu, Vasile Toncescu, Ionel Pop, V. V. Stanciu și G. Manea, cari au apărat cu atâta căldură cauza chemăristă din procesul recent.

„CHEMAREA”

Toți Fumătorii sunt satisfăcuți cu nolle țigarete ale Casei Autonome a Monopolurilor

Societate Anonimă fostă

„SKODA” din Pilsen

Capital coroane cehce 200.000.000

Numărul lucrătorilor 40.000. Numărul mașinelor 7.800.

Instalațiuni complete de:

- Fabrici și rafinării de zahăr, fabrici de săpun, uleiuri, bere, celuloză, distilerii de spirt, rafinării de petrol, etc.

Construcțiuni mecanice:

- Cazane, mașini cu aburi, motoare cu gaz, turbine cu vapori și hidraulice, compresoare, pompe, etc. etc.

Construcțiuni de fier:

- Poduri, ferme, stâlpi metalici etc.

Construcțiuni electrice:

- Tot felul de mașini electrice, generatori, transformatori, electromotoare, comutatrice. Instalațiuni electrice și linii de transport de mare tensiune.
- Fabrică de automobile și tractoare agricole și industriale.
- Instalațiuni complete de abatoare și frigorifere.
- Mașini pentru construcția șoselelor. Cilindrii compresori, scarificatoare, stropitoare.
- Pompe automobile de incendiu.

OȚELĂRIE, TURNĂTORIE, FORJĂ

Reprezentanța Generală pentru România, București I, Strada Batiștei Nr. 6.

Telefon 229-38. Adresa telegrafică „Usineskoda”

După infrângerea politică suferită cu ocazia procesului recent, credem că nu-l mai arde de glumă dlui mareșal Averescu să vină în Ardeal.

Declarațiile ciocoiului Argetoianu

Di Argetoianu, ciocoiul vagabond care a trecut prin toate partidele a făcut zile-trecute unele declarații cari stăruie încă în actualitatea politică. Dsa vrea să transforme viața noastră publică într-o poezie celebră al cărei „ritm” să-l dea dsa iar rima s'o împrumute dela d. Oct. Goga.

Di Argetoianu e pentru un guvern de „personalități”. Se înțelege, în primul rând dsa se crede o rară personalitate.

De acord. Numai că după cât ne amintim, personalitatea dsale e un complex de contradicții, flagrante cari îl situază într-o proastă lumină și-i spulberă sân-geros toate pretențiile.

Căci teoriile dsale stranii cochetează, cu un nebulos vânt de dictatură. D. Argetoianu se pune fa contradicție cu însași suveranitatea națională, concretizată în regimul constituțional actual.

Di Argetoianu vrea să scuture prin o simplă trăsătură de frază goală, toată osatura de azi a statului român, sprijinită pe sacrosanta voință a poporului, pe libertatea civică, pe sufragiul universal, cu un cuvânt pe dogmele unei democrații sănătoase.

Ciocoiul pelerin, Argetoianu — care urește țărani fiindcă după propria dsale

mărturisire le „put picioarele”, nu e la cea dintâiu gafă.

Căci nu poate constitui decât gafă tentativa dsale recidivistă împotriva percep-telor democratice, azi când însuși M. Sa Regele Carol II s'a declarat pe față par-tizianul sincer al celei mai reale democrații.

Vorbind în doi peri și simulând o au-torizație din cercuri mai înalte, d. Argetoianu nu vede cum își face cel mai prost serviciu politic căci M. S. Regelui nu-i poate cobori cătuși de puțin aureola prin declarațiile dsale inecate de ambiție deșartă,

Dealtfel d. Costică, Argetoianu care-și spală picioarele cu eau de cologne ca să se deosebească de țărani nu face decât să copieze vechea formulă a guvernului de personalități discutată frivol acum câteva luni și căzută în desuetudine. Așa că prin însuși acest fapt d. Argetoianu este un tardiv, un anacronic, un reacționar bun pentru regimurile absolutistice ale vremurilor apuse.

Ciocoiul Argetoianu ar trebui să-și schimbe concepțiile azi în epoca mulțumirilor care domină prin puterea lor elementară. Intre instinctul parfumat de ciocoi și instinctul robust al maselor alegem pe cel din urmă.

Pentru troglodii dela „Națiunea”.

Avem în fața noastră Monitorul Jud. Cluj din 10 Aprilie 1930, în care se prezintă coordonat activitatea diverselor ramuri administrative județene, oglindind eforturile generoase încununate cu succes, ale noii orânduiri atât de mult huliță de adversarii rapaci care-au fost siliți de împrejurări să-și vâre plaivasul socotelilor mărunte de tarabă în buzunar. Raportul prezentat consiliului în ședința dela 7 Martie 1930 ar fi fost singurul răspuns strălucit ce s'ar fi putut da atacurilor calomnioase îndreptate împotriva Dl. Dr. Sabin Mureșan, membru în delegație și Dr. Joe German, președintele acestei delegații, dar ciracii Dlui Moritz Lapedatu, n'au obiceiul înăscut al onestității profesionale, mai ales când este vorba de a apăra ostașii credincioși ai partidului lor, care a luat cu antrepriză exploatarea serviciilor publice.

Națiunea face un scandal nemaipomenit, rătoindu-se împotriva Dl. Dr. Sabin Mureșan și Joe German, pentru că au îndrăznit să scuture de guler cățiva notari venali, a căror gestiune îndreptase cu sârguință veniturile publice în buzunarele lor fără fund. Iată pricina adevărată a atacurilor des-

mățate. Prin verificarea severă și bine controlată a conturilor de gestiune s'au făcut imputări fostelor administrații comunale, pe anii 1923, 1924, 1925, 1926, 1927 și 1928, ordonându-se restituirea sumelor întrebuintate (ilegal) și care sumă se ridică la cifra rotundă de 380.381.80 lei. Frumusețică nu? Și aceasta la un număr destul de redus de administrații comunale.

Este într'adevăr o îndrăzneală nemaipomenită să te războiești cu notarii regimurilor de tristă memorie, purtătorii de blănuri de samur și cunoscătorii versați ai mărcilor de automobile, vânătorii pasionați ai sărăciei rurale.

Dar cinstea exemplară a celor doi fideli reprezentanți ai regimului, a învins rezistența latifundiarilor burocratie rurale punând ordine în administrarea banului public.

li indemnăm să stăruiască pe această cale, căci câinii latră și caravana își vede de drum.

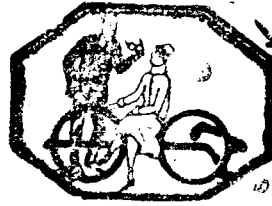
Dacă tu, cetățene, ai vreo nedumerire, dute și întreabă sau vino la noi să cercetăm împreună starea lucrurilor după instaurarea noului regim.

Pentru onorații noștri abonați și cititori.

Cerem scuze onoraților noștri cititori și abonați pentru întârzierea pe care o suferim în apariția ziarului. În dorința de a le servi întotdeauna cele mai proaspete și complete informații, am fost constrânși să consimțim la această întârziere, din cauza procesului Averescu—Chemarea, în care nu s'pronunțat sentința decât abia Luni. De altă parte Sâmbătă Decembrie fiind sărbătoare legală Sf. Nicolae, am scos Chemarea în număr dublu, pentru ca iubiții noștri cititori și abonați să primiască și numărul de Sâmbătă cu cea mai mare exactitate.

Redacția.

Un cuvânt serios către cei cari poartă ochelari.

Toți cei cari din naștere sau din cauza unor influențe fizice sunt siliți de a purta ochelari trebuie să aibă grije ca rama ochelarilor să fie potrivit, fizionomie, capului și a feței, fie acel ochelar cumpărat de sine fie că s'ar fi cumpărat după prescripția medicului. Cât de necesar este, ca în cauze mai gingașe sticla ochelarilor să fie prescrisă de către un medic, tot atât de necesar este celor cari scriu și citesc mult sau fac desenuri precise și mecanice, ca rama ochelarilor să fie aleasă de către un optician de specialitate: în caz de necesitate s'o formeze după structura capului și a feței. Considerențele acestor motive a pornit subsemnata firmă, cea mai veche de specialitate pentru chestiuni optice din Cluj, ca după metodele folosite cu succes în Orient să indice un nou sistem special prin care toți ochelarii întocmiți la firma subscrisă poartă signalul firmei și deformațiile sau rupturile de pe cadrul ochelarilor le repară timp de doi ani fără nici o recompensă bănească. Asupra acestor obligații firma subscrisă eliberează o garanță în scris. În convingerea sigură că publicul inteligent va recunoaște avantajele și valoarea efectivă a acestui nou sistem cerem sprijinul Onor. public.

Kun Mátyás și Fil optician specialisť
Cluj, Calea Victoriei 2. — Anul fondării firmei 1864.

Primăria Municipiului Cluj

No. 17481—1930

Publicațiune de licitație

Se aduce la cunoștința publică, că în ziua de 15 Decembrie 1930 ora 10, se va ține licitație publică cu oferte scrise și sigilate la Primăria Municipiului Cluj (camera 4) pentru confecționarea imprimatelor necesare birourilor Municipiului pe anul 1931.

Licitatiunea se va ține în conformitate cu art. 88—10 din Legea Contabilității publice și art. 31—53 din Regulamentul de funcționare al Oficiului Central de licitații.

Caetul de sarcini se poate vedea în orice zi de lucru în orele oficiale la Serviciul Administrativ al Primăriei, camera 17.

Concurenții pentru a fi admiși la licitație, trebuie să depună în fața Comisiunii de licitație deodată cu oferta și garanția de 5% în numerar sau efecte garantate de Stat și să declare, că acceptă și cunosc condițiunile caietului de sarcini. Cluj, la 12 Noemvrie 1930.

Primăria Municipiului Cluj.

Primăria Municipiului Cluj

No. 24016—1930

Publicațiune de licitație

Primăria Municipiului Cluj, publică concurs de licitație pentru furnizarea materialelor de uzină necesare pentru întreținerea mașinilor și camioanelor pe anul 1931, după cum urmează:

1. 25.000 litri benzină dens. 735/40 la 15,50 c.
2. 1.600 kg. ulei regal 000.
3. 400 kg. valvolină.
4. 150 kg. vaselină.
5. 150 kg. petrol.
6. 60 bidoane mobiloil.

Licitatiunea va avea loc în ziua de 2 Ianuarie 1931 ora 11 a. m.

Ofertele se vor înainta Comisiei de licitații, a Municipiului Cluj (camera No. 5 Primărie) în plic închis și sigilat.

Cluj, din ședința deleg. cons. ținută la 25 Noemvrie 1930.

Primăria Municipiului Cluj.

—OXO—

Depozitele Uzinelor
DERMATA
din Cluj:

BUCUREȘTI
str. Lipscani 34
ALBA IULIA
BACĂU
BRĂILA
CAREII
DEVA
GALAȚI
ORADIA
PLOEȘTI
PETROȘANI
ROMAN
TG.-MUREȘ
TIMIȘOARA
Iosefina
TIMIȘOARA
Getatea
TURDA

TOATE DEPOZITELE
EXPEDIAZA ȘI CON-
TRA RAMBURS

Administrația județului Cluj

No. 17537—1930

Publicațiune de licitație

Se publică prima licitație pe ziua de 18 Decembrie 1930 orele 10 pentru furnizarea rechizitelor de birou necesare pe seama administrației județului Cluj, în anul 1931.

Licitatiunea se va ține în fața comisiei de licitație, cu oferte scrise, închise și sigilate în camera 42 din palatul județului.

Garanța va fi de 5% din suma devizului, depusă în numerar sau în efecte de Stat.

Devizul și caietul de sarcini se pot vedea în fiecare zi la Serviciul Economic al județului în camera 42.

Cluj, la 20 Noemvrie 1930.

Președinte: ss. Dr. German.

215

Șeful Serv. Economic
ss. Francisc Kerekes

Restaurantul KEREKES

în dosul hotelului „Astoria”
colț cu Strada Elisabeta.

Prânz după lista . . . Lei 30

Cină după lista . . . Lei 20

Vin nou din Banat 1 l. Lei 20

Dusul acasă Lei 16

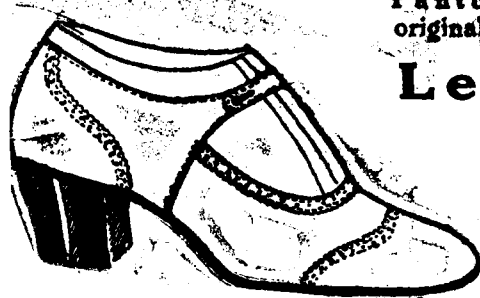
Abonamente cu prețuri moderate.

Redactor responsabil:

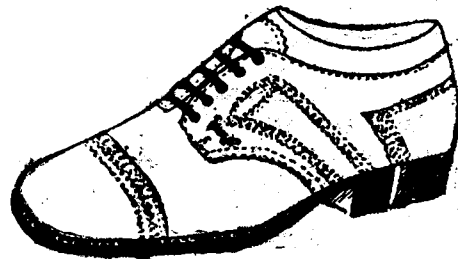
Dr. A. T. MUREȘAN

Pantofi-trotteur în
două culori moderne

Lei 550

Șoșoni

Pantofi bărbătești
original Good Year Welt

Lei 800

Prețul imprimat în talpă.
Calitate garantată.

Pantofi în două
culori moderne

ei 580

Antilopă neagră cu lac

Lei 675

Galoși

DERMATA